

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Мар'яна Виклюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
науковий співробітник ІРД НАНУ
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: m_yukluk@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6039-2515*

Анотація. У науковій публікації розглянуто сучасні аспекти розуміння дефініції «інвестиційно-інноваційна безпека». Обґрунтовано необхідність виокремлення інвестиційно-інноваційної безпеки регіону як комплексної складової економічної безпеки на регіональному рівні. Представлено теоретичні та концептуальні підходи до розкриття суті, призначення та особливостей інвестиційно-інноваційної безпеки регіону. Окреслено основні характеристики інвестиційно-інноваційної безпеки регіон, що визначають її наукову природу та повноту розуміння. Відзначено, що категорія «інвестиційно-інноваційна безпека» як складова системи економічної безпеки, найчастіше науковцями розкривається через аналіз наділеніх взаємопов'язаних та взаємозалежних ознак, структуру та методичний інструментарій її кількісної оцінки. Узагальнено п'ять концептуальних підходів до розуміння категорії «інвестиційно-інноваційна безпека регіону»: як станова категорія, як індикативна категорія, як процесна категорія, як ресурсорієнтована та ризикорієнтована категорія. Ґрунтовно розкрито зміст інвестиційно-інноваційну безпеки регіону з позиції ризикорієнтованого підходу. **Ключові слова:** безпека, інвестиційно-інноваційна безпека регіону, ризики. Загрози, ризикорієнтований підхід.

Постановка проблеми. Стагнація національної економіки в умовах пандемії COVID-2019 та військової агресії РФ негативно позначилась на розвитку регіонів і продовжує спричиняти кризові процеси їх соціально-економічного розвитку. Фактичне відтворення економіки регіонів залежить від їх потенціалу та рівня економічної безпеки. Особливе місце у системі економічної безпеки належить інвестиційно-інноваційній складові, яка сьогодні є рушійною силою майбутніх відтворювальних процесів і визначає можливості післявоєнного відновлення соціально-економічного розвитку регіонів. Для обґрунтування практичних заходів регіонального відтворення має бути сформований концептуальний базис, що визначає основні догми та постулати формування інвестиційно-економічної безпеки, її економічну природу та характеристики. У зазначеному контексті актуалізується проблема дослідження сутності та властивостей інвестиційно-інноваційної безпеки, а також її призначення як забезпечуючої детермінанти відновлення та подальшого соціально-економічного розвитку

регіонів з метою формування концепцій розвитку регіонів, їх практичного втілення та відповідності загальнодержавній стратегії розвитку економіки України у післявоєнний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні засади дослідження природи та змісту інвестиційно-інноваційної безпеки засвідчують вагомий здобутки як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців. На наше переконання, заслуговує уваги проблематика розвитку теоретичної та прикладної доктрини розуміння дефініції, що представлено у напрацюваннях Сундук А., Юрін Я. [4], Кириленко В. [7], Андрушків І., Наконечної Н. [8], Бондаревської О. [5], Сухорукова А. [9], Мунтіян В. [11], Тернова Л. [15] та ін. Заслужують уваги напрацювання із зазначеної проблематики, що активно розвивають регіональний аспект досліджуваної проблематики: Александрової О., Балацького Є., Гордієнко В. [13], Копилук О., Музички О. [3], Пілько А., Трухим Л. [14] та ін. Ось чому, актуальність наукової проблематики не можна вважати достатньо висвітленою, а тому потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Провести комплексний аналіз сутності та економічної природи інвестиційно-інноваційної безпеки регіону та узагальнення наукових підходів до розуміння досліджуваного поняття.

Методи дослідження. У вирішенні поставлених завдань щодо дослідження концептуальних основ інвестиційно-інноваційної безпеки регіону було використано наступні методи: групування і систематизації – для узагальнення методологічних підходів до трактування поняття інвестиційно-інноваційна безпека регіону; системний – для розкриття властивостей та базових характеристик інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів; аналізу та синтезу – для дослідження цілей та призначення інвестиційної та інноваційної складової безпеки у забезпеченні відтворювальних процесів регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиції є матеріальною базою досягнення відповідного рівня економічної безпеки як країни, так і її регіонів. Звідси, послідовність та системність визначених завдань та заходів, що сприяють залученню інвестицій в економіку регіонів та активацію їх інвестиційних процесів виступають базисом розширеного відтворення, трансформаційних економічних змін, можливостей використання потенціалу регіонів, сприяють позитивним соціально-економічним засадам становлення регіонів на основі інноваційної моделі розвитку. Особливої актуальності зазначені процеси набувають в умовах глобальних криз та стагнації економіки, загострення суперечностей в соціально-економічному житті українських регіонів, які зазнали руйнувань внаслідок війни.

За таких умов інвестиційно-інноваційна безпека є визначальною у системі гарантування економічної безпеки регіонів, забезпечення їх технологічного переоснащення, розвитку та відтворення. Тому, науковій дискусії щодо означення категорії «інвестиційно-інноваційна безпека» сьогодні стають особливо актуальними, адже зазначені інвестиційно-інноваційні процеси, що відбуваються на різних рівнях формування в складних політичних та соціально-економічних умовах, безпосередньо набувають нових ознак та догм, що визначають вплив на стратегічний розвиток регіонів, їх інвестиційний імідж та привабливість.

Розвиток наукової думки у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки свідчить про постійне розширення його понятійно-категоріального апарату (табл. 1). Сучасні наукові публікації засвідчують відсутність єдиного підходу до розуміння економічної природи дефініції, що переважно обумовлюються змістовими ознаками категорії «інвестиційно-інноваційна безпека», що в першу чергу визначаються рівнем її формування (макро-, мезо- та мікрорівнях).

Таблиця 1

Трактування сутності поняття «інвестиційно-інноваційна безпека»

Автор, джерело	Трактування категорії «інвестиційно-інноваційна безпека»
Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України	«інвестиційно-інноваційна безпека - це стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості» [1]
Бондаревська О.	«інвестиційно-інноваційна безпека це рівень інвестування регіональної економіки, що забезпечує її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію, технологічне переозброєння, інноваційний розвиток, здатність до прийняття нововведень, стійкість до технологічних загроз» [5, с.56]
Копилук О., Музичка О., Холод З.	«інвестиційно-інноваційна безпека – це інтегральна характеристика, яка відображає стан інвестиційно-інноваційної сфери та процес залучення й розміщення інвестиційного потенціалу на засадах інноваційності, ефективності, безпекоорієнтованості з урахуванням реальних і потенційних загроз і небезпек» [3, с.83]
Тернова Л.	«інвестиційно-інноваційна безпека це діяльність держави, направлена на вдосконалення регулювання, розвитку та стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності задля забезпечення сталого розвитку економіки, захисту від ендогенних та екзогенних загроз на основі ефективної реалізації інноваційного потенціалу країни» [15, с.8]
Пілько А., Трухим Л.	«інвестиційна безпека регіону – це такий рівень інвестування регіональної економіки, соціальної та природоохоронної сфер, що забезпечить розширене відтворення, технологічне переозброєння, а також прийнятні значення показників соціально-економічного розвитку» [14, с. 114]
Гуляєва Н., Вавдійчик І.	«інвестиційна безпека – це «такий стан захищеності інвестицій від внутрішніх і зовнішніх загроз, який запобігає їх утратам та зменшенню прибутковості в умовах допустимого рівня ризикованості»; «інноваційна безпека» - це стан захищеності інноваційного потенціалу від внутрішніх та зовнішніх загроз у процесах продукування інновацій та їх ефективного використання у соціально-економічній системі території» [2, с. 9]

Джерело: узагальнено автором на підставі проведеного дослідження.

На переконання науковців Гуляєвої Н. та Вавдійчик І., переважна більшість представлених трактувань категорії «інвестиційно-інноваційна безпека» не відповідають узагальненому поняттю «безпека», оскільки не характеризують її як «стан захищеності об'єкта від певних загроз» [2, с. 9].

З урахування існуючих трактувань дефініції, першочерговим завданням розуміння теоретико-методологічних основ інвестиційно-інноваційної безпеки регіону є дослідження поглядів у загальній теорії безпеки та глибинного осмислення категорії у регіональному контексті.

Варто констатувати, що серед науковців часто зустрічаємо підхід, що розмежовує поняття «інвестиційної безпеки» та «інноваційної безпеки». Огляд наукових публікацій, дає підстави стверджувати, що «інвестиційну безпеку» визначають як складову економічної безпеки, яка сьогодні стала найбільш досліджуваною. Саме тому, її розглядають у різних контекстах, зокрема як: досягнення певного рівня інвестицій, тобто необхідного обсягу інвестицій та оптимального їх співвідношення задля розвитку

економічних систем різного рівня; відповідний процес забезпечення інвестиціями економічної системи з метою створення передумов стабільності економічного розвитку системи, її конкурентоспроможності та добробуту населення; сукупність умов що забезпечують відтворення інвестиційного потенціалу, тобто ототожнюють із сприятливим інвестиційним кліматом, чи інвестиційною політикою. Останній підхід має правовий характер і опирається на нормативно-правову базу її формування. Щодо поняття «інноваційна безпека», то категорія трактується зазвичай як стан наукового та виробничого потенціалів, або ж як спроможність генерувати якісні зрушення в економіці.

Підсумовуючи, варто відзначити, що часто науковців акцентують увагу на інвестиційній безпеці як базовій категорії, яка повинна бути ширшою, аніж рівень інновацій чи спроможність їх генерувати, оскільки за різних соціально-економічних обставин інвестиції можуть бути джерелом фінансування регіонального розвитку в цілому, інші ж – виокремлюють у самостійну категорію інновацій безпеку, а інвестиції розглядають виключно як інструмент фінансування інновацій; надають перевагу інноваційній безпеці і зводять її до відповідного стану захисту інноваційного потенціалу, максимального обмеження негативних проявів та здатності протистояти зовнішнім загрозам та небезпекам, генерувати нові зрушення на основі НТП, гарантувати певний рівень і раціональне використання інноваційного потенціалу тощо.

Слід відзначити, що у науковій літературі до прийняття нової редакції «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [1] досліджувана категорія переважно інтерпретувалася окремо, при цьому виокремлюються властивості інвестиційної й інноваційної складової для визначення стану економічної системи регіону. Згодом, було внесено зміни у зазначені методичні рекомендації [1], де вже представлена комплексна категорія «інвестиційно-інноваційна безпека» як складова економічної безпеки. Так, згідно положення під інвестиційно-інноваційною безпекою розуміють «...стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості» [1].

Незважаючи на нормативно-правове закріплення дефініції «інвестиційно-інноваційна безпека», яка на переконання ряду науковців логічно потребує розділення їх ознак. Однак, саму категорію вважають за необхідне досліджувати як комплексну категорію. Серед adeptів такого підходу слід виокремити науковців: Гуляєву Н. та Вавдійчик І. [2], Федоренко А. [10], Сухорукова А. [9] та ін. Опираючись на їх дослідження, вважаємо, що коли мова йде про інвестиції, то логічно, що вони в переважній більшості пов'язані із розвитком НТП та новими бізнес-процесами, результатами котрих є інновації. Звідси, ключовими в інвестиційно-інноваційній безпеці є інновації – як якісний наслідок досягнення відповідного рівня безпеки, тоді як інвестиції – це інструмент стимулювання до розширеного відтворення та джерело фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, сфер та галузей.

Отже, проведені дослідження засвідчують, що категорія «інвестиційний інноваційно-безпека», як складова системи економічної безпеки, найчастіше науковцями розкривається через аналіз наділених взаємопов'язаних та взаємозалежних ознак (стан, процес, захист інтересів, як певний рівень (ступінь) забезпечення ресурсами, можливості та передумови), структуру та методичний інструментарій її кількісної оцінки.

У контексті нашого дослідження акцент зроблено на специфіку інвестиційно-інноваційної безпеки саме регіону. У регіональному аспекті категорія «інвестиційно-інноваційна безпека» є багатоаспектною, адже: обумовлюється рядом чинників як ендогенного, так екзогенного характеру (політичні, економічні, природні й географічні, екологічні, науково-технічні, соціально-демографічні); визначається особливостями національної економіки, регіонів, їх галузевою приналежністю і специфікою діяльності господарюючих суб'єктів; характеризується здатністю регіональної економіки залучати та найбільш раціонально використовувати інвестиційні ресурси задля забезпечення стабільного розвитку, розширеного відтворення та структурної перебудови економічної системи регіонів з урахуванням умов сьогодення; може трактуватися як кількісний та якісний вимірник, чи відносна міра відповідності інвестиційного клімату регіону та його інвестиційного потенціалу безпосередньо територіальним потребам забезпечення соціально-економічного розвитку тощо.

Багатоаспектність концептуального підходу підтверджується й науковими напрацюваннями та переконаннями групи науковців (Балацький Є., Гордієнко В., Боярко І.) [6], котрі підтверджуються наступним:

якщо соціально-економічна система регіону не відповідає якісному (якістю фінансових ресурсів, галузева та видова структура) та кількісному складу інвестиційних ресурсів (обсяги реального та потенційного їх залучення), то вона не здатна на необхідному рівні задовольнити регіональний інвестиційний попит, підлягає впливу ризиків, що пов'язані із скороченням грошових надходжень від регіонального інвестування через неможливість комплектного фінансування всіх регіональних інвестиційних програм, чи проектів, підвищення вимог інвесторів до рівня інвестиційного доходу при надлишковому попиті на інвестиційні ресурси або інвестиційні втрати регіональними інвесторами при надлишковій пропозиції інвестиційних ресурсів внаслідок коригуванням відсоткової ставки ринковою кон'юнктурою;

2) якщо сукупні засади інвестиційного середовища (загальнополітичні, макроекономічні, природні, екологічні, демографічні та ін.), стан котрих характеризується інвестиційним кліматом, є несприятливими для здійснення інвестиційної діяльності в регіоні, спостерігається зниження захисту інтересів інвесторів від зовнішніх і внутрішніх загроз, скорочення чистих грошових потоків інвестування та виникнення додаткових втрат [6, с.6].

Доволі часто автори ототожнюють або зводять категорію інвестиційно-інноваційна безпека регіону до понять інвестиційно-інноваційний потенціал регіону, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, інвестиційно-інноваційне забезпечення тощо. При цьому в структурі економічної безпеки регіону виокремлюють як інноваційну, так і інвестиційну складові як взаємодоповнюючі системи одна одну. Це формує активне економічне середовище регіонів. Зокрема, взаємозумовленість процесів відтворення інвестиційного та інноваційного потенціалів регіону є основою визначення поняття інноваційна та інвестиційна безпека регіону. У контексті сказаного, автори зазвичай під «інвестиційною безпекою» визначають такий стан захищеності інвестицій від внутрішніх і зовнішніх загроз, який запобігає їх утратам та зменшенню прибутковості в умовах допустимого рівня ризикованості»; поняття «інноваційна безпека» визначають як стан захищеності інноваційного потенціалу від внутрішніх та зовнішніх загроз у процесах продукування інновацій та їх ефективного використання у соціально-економічній системі території [2, с.9-10].

Більш ґрунтовно, на наше переконання, з точки зору концептуального розуміння природи та змісту означену категорію представлено в колективній праці Копилук О.,

Музичка О., Холод З., де авторами представлено комплексне розуміння інвестиційно-інноваційної безпеки як «інтегральної характеристики, яка відображає стан інвестиційно-інноваційної сфери та процес залучення й розміщення інвестиційного потенціалу на засадах інноваційності, ефективності, безпекоорієнтованості з урахуванням реальних і потенційних загроз і небезпек». Автори фокусуються на приналежності інвестиційно-інноваційної безпеки до складу економічної безпеки, що є пріоритетною складовою технічного оновлення, переоснащення та розвитку галузей економіки на інноваційних засадах» [3, с.83]. У межах дослідження, науковцями виокремлено чотири наукових підходи щодо трактування означеної категорії: *ресурсоорієнтований підхід*, що зосереджує увагу на формуванні й розміщенні інвестиційних ресурсів; *становий підхід*, що характеризує кількісні параметри й достатність інвестиційного потенціалу; *процесний підхід*, що базується на забезпеченні адекватного рівня інвестиційного процесу; *індикативний підхід*, який визначає рівень інвестиційно-інноваційної безпеки на основі оцінки за допомогою системи індикаторів та показників [3, с.83].

Різноманітність наукових підходів до трактування змісту «інвестиційно-інноваційна безпека регіону» пов'язана з тим, що вона характеризує певний стан захищеності інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів, тобто характеризує його кількісні параметри, що визначають певний ступінь інвестування економіки регіонів, їх природоохоронної та соціальної сфери. Зазначене сприяє їх технічному переозброєнню, розширеному відтворенню і проявляється через певні кількісні та якісні критерії оцінки.

Рис. 1. Концептуальні підходи до трактування поняття «інвестиційно-інноваційна безпека регіону»

Джерело: адаптовано автором до предмету дослідження [3]; *запропоновано автором.

Опираючись на сказане вище, нами адаптовано існуючі концептуальні підходи до можливостей розвитку теорії безпеки на рівні регіонів. Беручи до уваги результати дослідження існуючих підходів та понятійного апарату, що визначаються основними

параметрами та потребами розвитку сучасних регіонів, узагальнено п'ять концептуальних підходів до розуміння категорії «інвестиційно-інноваційна безпека регіону»: як станова категорія, як індикативна категорія, як процесна категорія, як ресурсорієнтована та ризикоорієнтована категорія (рис. 1).

Доповнення концептуального базису ризикоорієнтованим підходом обумовлено сучасними тенденціями розвитку регіонів, що потребує теоретичної бази напрацювання щодо існуючих загроз та ризиків та її практичного представлення у розвитку регіонів зокрема.

У контексті запропонованого підходу «безпечні» властивості дефініції «інвестиційно-інноваційна безпека регіону» представлено наступними детермінантами:

- прагненням господарюючих суб'єктів регіону до стабільного розвитку за траєкторією розширеного відтворення через залучення інвестицій у найбільш прогресивні сфери, проекти, що спричиняють до впровадження різних видів інновацій за умов оптимального рівня небезпек та ризиків;
- здатністю здійснювати капітальні інвестиції і виробничі нагромадження в таких обсягах, котрі гарантують належні тенденції розширеного відтворення економіки та галузей регіонів;
- створенням можливостей технологічного переозброєння і реструктуризації регіональної економіки, що прямо підвищує потенціал захисту фінансово-економічних та суспільних інтересів від загроз різного роду виникнення;
- формуванням умов (нормативно-правових, соціальних, екологічних) та практична реалізація інструментів для страхування інвестиційних ризиків, що пов'язані із тенденціями відтворювальних процесів, котрі забезпечують ефективність використання вкладеного капіталу та надійність його відшкодування;
- збільшенням обсягів та підвищення ефективності інноваційної діяльності регіональних суб'єктів господарювання як базового чинника зміцнення конкурентоспроможності регіонів, визначальних секторів та галузей соціально-економічного розвитку регіональної системи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи існуючі в наукових колах погляди щодо концептуальних основ інвестиційно-інноваційної безпеки з урахування ризикоорієнтованого підходу, зазначимо, що інвестиційно-інноваційна безпека регіону – це безпечна компонента, що визначає рівень кореляції між припливом національних та іноземних інвестицій в економіку регіонів та ефективністю їх впровадження, що задовольняють потреби регіональної економіки і забезпечують відтворювальні процеси, реорганізацію та реструктуризацію соціально-економічної системи регіону. Однак, становить інтерес і безпосереднє бачення інвестиційно-інноваційної безпеки регіону, як: контролю–виміру усвідомлених загроз задля досягнення прийняттого рівня інноваційних та інвестиційних ризиків (для одержувача інвестицій, так і як для інвестора) і інвестиційного потенціалу регіону, його спроможності генерувати відтворювальні процеси. Останній, в широкому трактуванні, визначається нею як рівень можливостей задля акумулювання інвестицій і водночас рівень соціально–економічного розвитку регіону під впливом їх припливу. Тоді як у вузькому трактуванні – об'єктивно існуючі особливості кожного регіону (його галузей та сфер розвитку), що допоможуть йому конкурувати з іншими аналогічними регіонами - об'єктами («мисливцями» за інвестиціями) за умов наявності нормативно-правових, соціальних, економічних, демографічних й інших

об'єктивних умов, важливих для реалізації інвестиційної та інноваційної діяльності даного регіону.

Застосування запропонованого нами ризикоорієнтованого підходу сприяє майбутнім дослідженням щодо розробки комплексної методики оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки регіону, що потребує врахування сукупності критеріїв оцінки (індикаторів безпеки) з позиції загроз та ризиків, що властиві для сучасного розвитку регіонів. Застосування методики багатовимірного оцінювання з урахуванням зазначеного підходу дозволяє конструювати та удосконалити відповідні інтегральні індекси безпеки регіону, їх порогові значення за відповідного рівня розвитку регіонів, існуючих та потенційних загроз.

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL : <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>
2. Гуляєва Н.М., Вавдійчик І.М. Інвестиційно-інноваційна безпека як чинник економічного зростання. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С.211-215.
3. Копилюк О. І., Музичка О. М., Холод З. М. Інвестиційно-інноваційна складова в системі економічної безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2016. № 11. С. 81-87.
4. Сундук А., Юрін Я. Банківське кредитування як чинник гарантування інвестиційної безпеки регіонів України. *Вісник Національного банку України*. 2004. № 1. С. 24–26.
5. Бондаревська О.М. Економічна безпека регіонів у системі економічної безпеки держави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 24(2). С.54-56.
6. Балацький Є. О., Гордієнко В. П., Боярко І. М. Оцінка інвестиційного потенціалу регіонів *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. URL : <http://www.global-national.in.ua>.
7. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки: [монографія]. Київ : КНЕУ, 2005. 232 с.
8. Андрушків І. П., Наконечна Н. В. Суть та значення інвестиційно-інноваційної безпеки як складової економічної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія економічна. 2017. Вип. 1. С. 3-10. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2017_1_3
9. Сухоруков А. Проблеми інноваційної безпеки України. *Економіка і прогнозування*. 2011. № 2. С. 63–81.
10. Федоренко А. Інноваційно-інвестиційна складова економічної безпеки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Чернігів, 2015. 22 с.
11. Мунтіян В. І. Економічна безпека України. Київ : Вид-во КВІЦ, 1999. 464 с.
12. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. Київ: КНТЕУ, 2004. 759 с.
13. Александрова О.Ю. Формування інвестиційної моделі у напрямі підвищення інноваційної безпеки регіону. *Бюлетень Нобелівського економічного форуму*. 2011. № 1(4). С. 19–23.
14. Пілько А. Д., Трухим Л. Р. Перспективні напрями моделювання процесів оцінки й аналізу інвестиційної складової соціально-економічного розвитку регіону. *Бізнес Інформ*. 2021. № 10. С.114-121.
15. Тернова Л. Ю. Інвестиційно-інноваційна політика підтримки економічної безпеки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Чернігів, 2016. 22 с.

References

1. Metodichni rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy (Nakaz Minekonomrozvvytku Ukrainy vid 29.10.2013 № 1277) [Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine (Order of Ministry of economic development of Ukraine of 29.10.2013 № 1277)]. *The Ministry of economy of Ukraine*. Available at: <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii> [in Ukrainian].
2. Ghul'ajeva N.M., Vavdijchuk I.M. (2018). Investycijno-innovacijna bezpeka jak chynnyk ekonomichnogho zrostannja [Investment and innovation security as a factor of economic growth]. *Economy and society*, no 17, pp. 211-215.
3. Kopyljuk O. I., Muzychka O. M., Kholod Z. M. (2016) Investycijno-innovacijna skladova v systemi ekonomichnoi bezpeky Ukrajinny [Investment and innovation component in the system of economic security of Ukraine]. *Business Inform*, no 11, pp. 81-87.
4. Sunduk A., Jurin Ja (2004) Bankivskje kredytuvannja jak chynnyk gharantuvannja investycijnoji bezpeky rehioniv Ukrajinny [Bank lending as a factor of guaranteeing investment security of the regions of Ukraine]. *Bulletin of the National Bank of Ukraine*, no 1, pp. 24–26.
5. Bondarevsjka O.M. (2017) Ekonomichna bezpeka rehioniv u systemi ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Economic security of regions in the system of economic security of the state]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, Vol. 24(2), pp.54-56.
6. Balacjkyj Je. O., Ghordijenko V. P., Bojarko I. M. (2015) Ocinka investycijnogho potencialu rehioniv [Assessment of investment potential of regions]. *Global and national problems of the economy*, no. 5. Available at : <http://www.global-national.in.ua> (accessed 20 December 2023).
7. Kyrylenko V.I. (2005) *Investycijna skladova ekonomichnoi bezpeky* [Investment component of economic security]. Kyjiv : KNEU, 232 p. [in Ukrainian].
8. Andrushkiv I. P., Nakonechna N. V. (2017) Sutj ta znachennja investycijno-innovacijnoji bezpeky jak skladovoji ekonomichnoi bezpeky. *Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. The series is economical*, no. 1, pp. 3-10.
9. Sukhorukov A. (2011) Problemy innovacijnoji bezpeky Ukrajinny [Problems of innovative security of Ukraine]. *Economics and forecasting*, no. 2, pp. 63–81.
10. Fedorenko A. (2015) *Innovacijno-investycijna skladova ekonomichnoi bezpeky Ukrajinny* [Innovation and investment component of economic security of Ukraine] (PhD Thesis), Chernihiv.
11. Muntijan V.I. (1999) *Ekonomichna bezpeka Ukrajinny* [Economic security of Ukraine]. Kyjiv: KVIC Publishing House (in Ukrainian).
12. Baranovskij O. I. (2004) *Finansova bezpeka v Ukrajinny (metodologhija ocinky ta mekhanizmy zabezpechennja)* [Financial security in Ukraine (assessment methodology and mechanisms of provision)]. Kyjiv: KNTEU [in Ukrainian].
13. Aleksandrova O.Ju. (2011) Formuvannja investycijnoji modeli u naprjami pidvyshhennja innovacijnoji bezpeky rehionu [Formation of an investment model in the direction of increasing the innovative safety of the region], *Bulletin of the Nobel Economic Forum*, Vol. 1(4), pp. 19–23.
14. Piljko A. D., Trukhym L. R. (2021) Perspektyvni naprjamy modeljuvannja procesiv ocinky j analizu investycijnoji skladovoji socialjno-ekonomichnogho rozvytku rehionu [Prospective directions of modeling processes of assessment and analysis of the investment component of the socio-economic development of the region], *Business Inform*, No.10, pp.114-121.
15. Ternova L. Ju. (2016) *Investycijno-innovacijna polityka pidtrymky ekonomichnoi bezpeky* [Investment and innovation policy of economic security support] (PhD Thesis), Chernihiv.

**ANALYSIS OF SCIENTIFIC APPROACHES TO UNDERSTANDING THE
CONCEPT OF INVESTMENT AND INNOVATION SECURITY OF THE REGION****Mariana Vykliuk***Ivan Franko National University of Lviv
Researcher IRD of NASU
79008 Lviv, Prospekt Svobody, 18
e-mail: m_vykluk@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6039-2515*

Abstract. The purpose of the publication is to conduct a comprehensive analysis of the essence and economic nature of the region's investment and innovation security and to generalize scientific approaches to understanding the studied concept. The article reviews the scientific basis of understanding the definition of "investment and innovation security". The need to single out the investment and innovation security of the region as a complex component of economic security at the regional level, which is determined by many factors of both endogenous and exogenous nature, has been substantiated; determined by the peculiarities of the national economy, regions, their branch affiliation and the specifics of the activities of business entities; characterized by the ability of the regional economy to attract and most rationally use investment resources to ensure stable development, expanded reproduction and structural restructuring of the economic system of the regions, taking into account the conditions of today. Theoretical and conceptual approaches to revealing the essence, purpose, and features of investment and innovation security of the region have been presented. The main characteristics of investment and innovation security of the region, which determine its scientific nature and completeness of understanding, have been outlined. It has been noted that the category "investment and innovation security" as a component of the economic security system has been most often revealed by scientists through the analysis of the assigned interconnected and interdependent features (state, process, protection of interests, level of provision of resources, opportunities, and prerequisites), its structure and methodological tools quantitative assessment. Five conceptual approaches to understanding the category "investment and innovation security of the region" are summarized: as a state category, as an indicative category, as a process category, as a resource-oriented and risk-oriented category. The content of investment and innovation security of the region from the position of a risk-oriented approach, which has been determined by modern trends in the development of regions, the need to develop a theoretical base regarding existing threats and risks, and its practical representation in the development of regions in particular, have been thoroughly disclosed.

Keywords: security, investment and innovation security of the region, risks, threats, risk-oriented approach.

Стаття надійшла до редколегії 27.10.2023

Прийнята до друку 29.11.2023